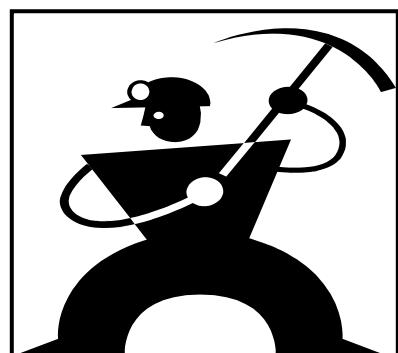

فصل پنجم

معدن

آمارگیری از فعالیتهای مربوط به معادن کشور که سهم عمده‌ای در رشد اقتصادی نواحی مختلف ایفا نموده‌اند. از سال ۱۳۳۳ توسط وزارت صنایع و معادن وقت آغاز گردید. اولین سرشماری از معادن کشور در آذرماه ۱۳۴۲ توسط وزارت اقتصاد و دومین سرشماری از این فعالیت با همکاری مرکز آمار ایران و وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۵۳ صورت گرفته است. سومین سرشماری از معادن کشور در سال ۱۳۶۶ توسط مرکز آمار ایران انجام شد و بعد از آن تا کنون (جز در سالهای ۱۳۷۰ و ۱۳۸۳) آمارگیری از معادن کشور به طور سالانه انجام پذیرفته است.

آمارگیری‌های اخیر در کشور توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استانها و از سال ۱۳۸۶ توسط دفتر آمار و اطلاعات استانداری‌ها به اجرا در می‌آید و نتایج آن به وسیله مرکز آمار ایران منتشر می‌شود.

آمار و اطلاعات ارائه شده در این فصل از نتایج "آمارگیری‌های معادن در حال بهره‌برداری" و آمارهای گزارش شده توسط "اداره کل تعاون استان" حاصل شده است، که شامل مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی معدنی می‌باشد. در مورد آمارهای ارائه شده، توضیحات زیر ضروری است:

- در طرح آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور، معادن شن و ماسه به روش نمونه‌گیری وسایر معادن به صورت سرشماری، مورد آمارگیری قرار می‌گیرند. ضمناً اطلاعات معادن شن و ماسه به علت اپتیمم‌نبودن نمونه‌ها در سطح شهرستان استخراج نمی‌گردد.

- در ارائه آمار شاغلان، توضیح این نکته ضروری است که در محاسبه، از روش "متوسط تعداد شاغلان در سال" استفاده شده است.

- در این فصل برای طبقه‌بندی فعالیتهای بخش معدن، از طبقه‌بندی بین‌المللی اقتصادی (I.S.I.C)، ویرایش سوم، با اعمال تغییراتی در آن استفاده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

معدن: مجموعه کانسار (ذخیره معدنی که بهره‌برداری از آن اقتصادی می‌باشد) و ماشین‌آلات و تسهیلاتی است که به منظور اکتشاف، تجهیز و بهره‌برداری و کانه‌آرایی از کانسار ایجاد شده است. کانه‌آرایی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه‌ها از یکدیگر صورت می‌گیرد اطلاق می‌شود.

معدن در حال بهره‌برداری: معدنی است که دارای مجوز بهره‌برداری از وزارت معادن و فلزات (برای معادن غیر از شن و ماسه) یا از شهرداری‌ها و فرمانداری‌ها (برای معادن شن و ماسه) می‌باشد و در سال آمارگیری، حداقل مدت ۳۰ روز به صورت پیوسته یا ناپیوسته مجموعه‌ای از

عملیات استخراج (در پاره‌ای از موارد همراه با کانه‌آرایی) برای به دست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می‌شود.

مدیریت خصوصی: مدیریتی است که توسط افراد یا مؤسسات خصوصی اعمال می‌شود.

مدیریت عمومی: مدیریتی است که توسط وزارت‌خانه‌ها، سازمان‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک‌ها و شهرداری‌ها اعمال می‌شود.

شاغلان: کلیه افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام وقت یا پاره‌وقت برای معدن کار می‌کنند. شاغلان از نظر وظیفه‌ای که به عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و غیرماهر) و سایر شاغلان تفکیک می‌شوند.

شاغلان ماهر خط تولید: کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه‌ای که کسب کرده‌اند، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند، مانند مهندسان، تکنیسین‌های فنی، استادکاران، سرکارگران، کارگران ماهر، تعمیرکاران و رانندگان.

شاغلان غیرماهر خط تولید: کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد، مانند کارگران ساده، باربران، بارگیران.

سایر شاغلان: کارکنانی هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کادر اداری، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می‌شوند.

جبان خدمات مزد و حقوق بگیران: عبارت است از مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها (پول، کالا و...) به مزد و حقوق بگیران.

- منظور از مزد و حقوق، مجموع پرداختی‌های کارگاه به صورت پول و یا کالا تحت عنوان مزد و حقوق به مزد و حقوق بگیران است.

- سایر پرداختی‌ها (پول، کالا و...) شامل پاداش، اضافه کار، هزینه خوراک و پوشак، هزینه ایاب و ذهاب، حق اولاد، حق عائله‌مندی، حق ماموریت، بدی آب و هوا، سهم کارفرما از بیمه‌های اجتماعی، خواربار، بلیط اتوبوس و... به مزد و حقوق بگیران است.

تولید مواد معدنی: مجموع مواد معدنی حاصل از یک رشته فعالیت استخراج است که به اشکال گوناگون قابل عرضه به بازار می‌باشد. شایان ذکر است که در بعضی از رشته فعالیت‌ها یا معادن، مواد معدنی به همان صورتی که از کانسار استخراج می‌شود عرضه می‌گردد در صورتی که در بعضی دیگر از رشته فعالیت‌ها یا معادن مواد استخراج شده پس از انجام عملیات فیزیکی یا شیمیایی لازم به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله، تفکیک کانه‌ها و یا افزایش عیار ماده خام به بازار عرضه می‌شود. ضمناً در یک رشته فعالیت ممکن است چند ماده معدنی به دست آید مثلاً در

رشته فعالیت استخراج سنگ مس، کنسانتره مس و کنسانتره مولیبدن حاصل می‌شود که مجموع آنها تولید رشته فعالیت مزبور محسوب می‌شود.

ارزش تولیدات: ارزش مواد معدنی استخراج شده و سایر تولیدات معدن به قیمت تولیدکننده، یعنی قیمت فروش به مشتریان در محل معدن است.

سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای): عبارت است از تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه‌ای (ماشین‌آلات، ابزار و وسایل کار با دوام و تجهیزات اداری و سایل نقلیه، ساختمان و زمین، راه اختصاصی، توسعه و اکتشاف و سایر) شامل ارزش خرید، تحصیل یا ساخت اموال سرمایه‌ای جدید و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه‌ای موجود در معدن، منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه‌ای.

ارزش افزوده: عبارت است از ارزش دریافتی‌ها (ستانده‌ها) منهای ارزش پرداختی‌ها (داده‌ها).
ارزش دریافتیها (ستانده‌ها): عبارت است از ارزش تولیدات مواد معدنی، سایر تولیدات، ساخت و تعمیر اساسی اموال سرمایه‌ای توسط شاغلان و سایر دریافتی‌های معادن که شامل دریافتی بابت کارهای کتراتی، تعمیرات جزیی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزیی ماشین‌آلات، آزمایشگاه و... می‌باشد.

ارزش پرداختیها (داده‌ها): عبارت است از ارزش مواد و ابزار و وسایل کار کم‌دوام، سوخت مصرف شده، آب و برق خریداری شده و سایر پرداختی‌ها که شامل پرداختی بابت کارهای کتراتی، تعمیرات جزیی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزیی ماشین‌آلات، آزمایشگاه و... می‌باشد.

شرکت تعاقنی: رجوع کنید به فصل ۴- کشاورزی، جنگلداری و شیلات.

شرکت تعاقنی معدنی: شرکت تعاقنی است که در زمینه استخراج، بهره‌برداری و فروش مواد استخراج شده از معادن فعالیت دارد.

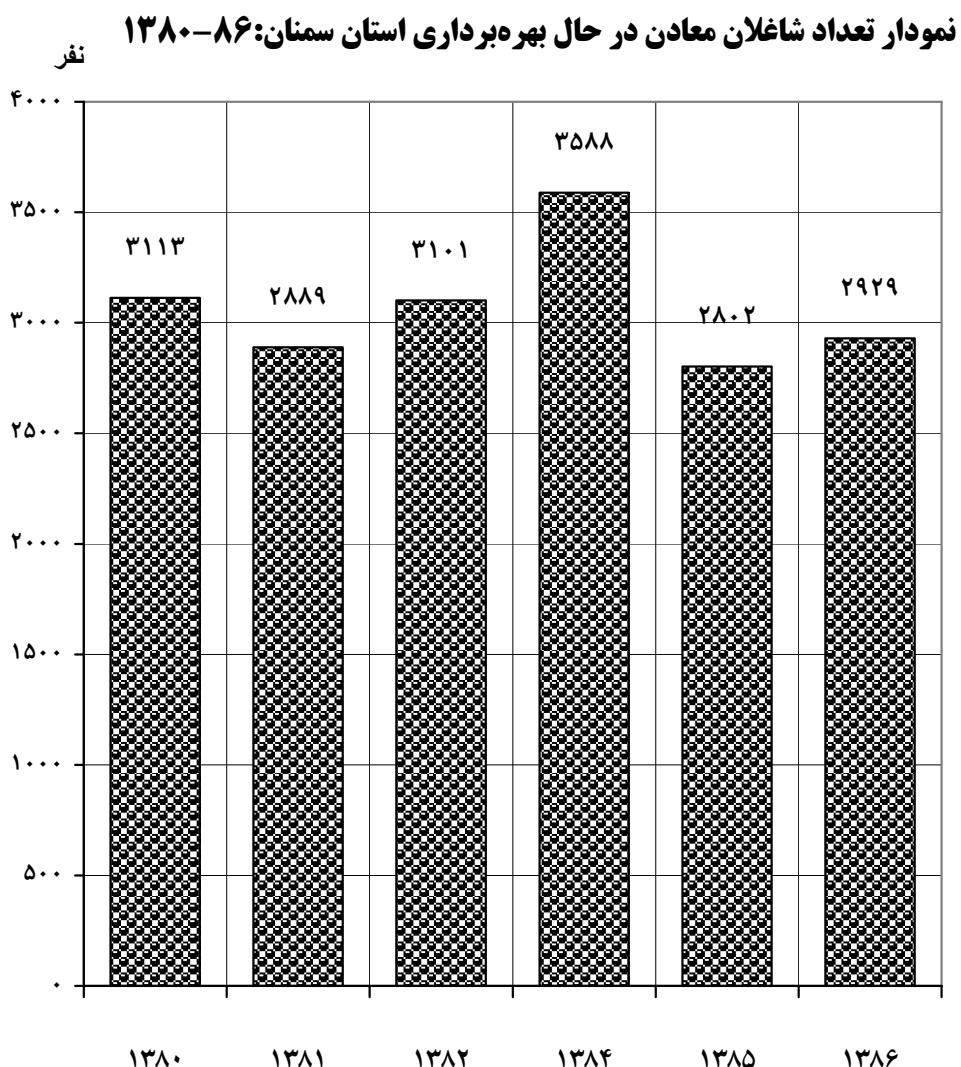
۵-۵-مشخصات عمومی معادن در حال بهرهبرداری^(۱) استان بر حسب شهرستان

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (میلیون ریال)	تعداد شاغلان (نفر)	نحوه مدیریت معادن			سال و شهرستان
		عمومی	خصوصی	جمع	
۷۴۰۱۱	۲۶۸۵	۵	۱۲۳	۱۲۸ ۱۳۸۱
۵۷۷۵۸	۲۹۳۴	۶	۱۱۸	۱۲۴ ۱۳۸۲
۶۷۰۱۷	۳۳۱۶	۶	۱۶۸	۱۷۴ ۱۳۸۴
۶۷۲۰۷	۲۵۳۹	۴	۱۶۷	۱۷۱ ۱۳۸۵
۱۱۷۳۶۳	۲۹۲۹	۵	۱۵۸	۱۶۳ ۱۳۸۶
۶۹۴۷۷	۱۴۷۴	۴	۲۶	۳۰	دامغان
۱۸۷۴۲	۶۰۶	۰	۶۲	۶۲ سمنان ^(۲)
۱۶۹۱۷	۴۴۲	۱	۲۷	۲۸	شاہرود
۱۲۲۲۷	۴۰۷	۰	۴۳	۴۳	گرمسار
...	مهدیشهر

(۱) اطلاعات معادن شن و ماسه به علت اپتیمهم نبودن نمونه‌ها در سطح شهرستان، استخراج نمی‌گردد.

(۲) اطلاعات شهرستان سمنان شامل اطلاعات شهرستان مهدیشهر نیز می‌باشد.

مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م).

مبنا: جدول ۵-۳

۴-۵-تعداد شاغلان^(۱) معادن در حال بهره‌برداری^(۲) استان بر حسب شهرستان

(نفر) ساير کارکنان (اداري، مالي وخدماتي)	کارکنان خط توليد		جمع	سال و شهرستان
	ساده	ماهر ^(۳)		
۷۴۹	۵۷۷	۱۳۵۹	۲۶۸۵ ۱۳۸۱
۴۷۶	۸۶۰	۱۵۹۸	۲۹۳۴ ۱۳۸۲
۳۸۶	۱۴۶۴	۱۴۶۶	۳۳۱۶ ۱۳۸۴
۳۸۸	۱۱۹۵	۹۵۶	۲۵۳۹ ۱۳۸۵
۳۴۴	۶۲۸	۱۹۵۷	۲۹۲۹ ۱۳۸۶
۶۱	۳۱۷	۱۰۹۶	۱۴۷۴	دامغان
۱۵۵	۱۱۴	۳۳۷	۶۰۶ سمنان ^(۴)
۳۰	۶۸	۳۴۴	۴۴۲	شاهروند
۹۸	۱۲۹	۱۸۰	۴۰۷	گرمسار
...	مهديشهر

(۱) تعداد شاغلان معادنی که در انجام بخشی از فعالیت استخراج به صورت کنتراتی به دیگران واگذار شده است، جزء شاغلان معدن به حساب نیامده است.

(۲) اطلاعات معادن شن و ماسه به علت اپتیمم نبودن نمونه‌ها در سطح شهرستان، استخراج نمی‌گردد.

(۳) کارکنان خط تولید ماهر شامل کارگران ماهر ، تکنسین‌ها ، مهندسین و امور حمل و نقل می‌باشد.

(۴) اطلاعات شهرستان سمنان شامل اطلاعات شهرستان مهدیشهر نیز می‌باشد.

مأخذ- مرکز آمار ايران.(ر.م).

۵-۵- مقدار و ارزش تولید معادن در حال بهره‌برداری استان بر حسب فعالیت

ارزش تولیدات (میلیون ریال)	مقدار تولید		سال و فعالیت
	شن و ماسه، بالاست و پوکه معدنی (مترمکعب)	مواد معدنی به جز شن و ماسه، بالاست و پوکه معدنی (تن)	
۱۶۳۲۷۰	-	۴۸۷۸۰۵۱ ۱۳۸۱
۴۴۳۸۴۱	۱۱۹۷۲۲۵	۶۸۸۱۰۲۲ ۱۳۸۲
۳۷۹۹۳۵	۲۰۸۴۱۵۰	۷۰۴۱۶۱۸ ۱۳۸۴
۳۰۸۲۳۷	۱۵۷۴۴۱۰	۸۳۲۹۹۰۱ ۱۳۸۵
۳۷۷۱۱۹	...	۸۵۷۳۶۴۵ (۱) ۱۳۸۶
۱۷۳۷۷۸	.	۳۱۰۳۳۵	استخراج زغال سنگ
۸۴۵۵	.	۴۶۲۰۰	استخراج سنگ آهن
۳۷۰۴۶	.	۳۲۵۴۰	استخراج سنگهای فلزی غیرآهنی
۳۹۸۴		۳۸۶۰	سرب و روی
۶۱۰۰	.	۱۰۹۰۰	سنگ مس
۲۶۰۵۰	.	۱۶۹۸۰	کرومیت
۹۱۲	.	۸۰۰	بوکسیت
۱۱۲۷۱۸	.	۷۰۰۵۳۰۰	استخراج سنگ
۱۱۰۶	.	۱۱۴۰۰	سنگهای تزئینی
۲۰۸۳۳	.	۴۴۲۸۰۰	سنگ لشه
۲۰۹۱۲	.	۱۵۱۶۹۰۰	سنگ آهک
۶۹۸۶۷	.	۵۰۸۵۲۰۰	سنگ گچ
.	.	.	کائولن ، خاک نسوز
.	.	.	دولومیت
.	.	.	بنتوئیت و گل سرشوی
.	.	.	منیزیت و گل سفید
۳۵۳۴	.	۷۵۵۴۰	استخراج مواد معدنی شیمیایی
۳۵۳۴	.	۷۵۵۴۰	سولفات سدیم
.	.	.	باریت
.	.	.	فلورین
.	.	.	سولفات استرونسیم
.	.	.	استخراج نمک
۴۱۵۸۸	.	۱۰۵۲۷۳۰	استخراج سایر مواد معدنی
.	.	.	سیلیس
.	.	.	فلدسپات

(۱) اطلاعات معادن شن و ماسه به علت نمونه‌ای بودن، استخراج نگردیده است.
مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م).

۱۰-۵- ارزش سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای) معادن در حال بهره‌برداری استان بر حسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای (میلیون ریال)

وسایل نقلیه	ماشین آلات ، ابزار و وسایل کار با دوام و تجهیزات اداری	جمع	سال و فعالیت
۱۹۷۸	۱۳۰۶۲	۱۸۹۱۲ ۱۳۸۰
۲۱۳۵	۲۱۱۰۶	۲۵۱۴۴ ۱۳۸۱
۱۰۱۴	۱۵۸۱۵	۲۲۱۸۳ ۱۳۸۲
۷۱	۳۱۶۹۲	۳۴۳۶۸ ۱۳۸۴
۲۷۸۷	۱۶۰۶۱	۲۲۷۹۱ ۱۳۸۵
۶۶۹۲	۱۶۶۵۱	۳۳۱۱۲	(۱) ۱۳۸۶
۲۵۴۲	-۱۸۳۰	۷۱۶۹	استخراج زغال سنگ
۱۶۵۷	۹۰۹	۲۶۲۲	استخراج سنگ آهن
۳۳۴	۲۵۶۶	۳۲۴۸	استخراج سنگهای فلزی غیرآهنی
۱۲۸	۱۳۹	۵۳۳	سرب و روی
۱۰۷	۲۴۹	۴۲۰	سنگ مس
۷۵	۲۱۲۳	۲۲۰۸	کرومیت
۲۴	۵۵	۸۷	بوکسیت
۱۲۹۱	۱۱۱۹۷	۱۵۰۴۷	استخراج سنگ
۵	۵۷۸	۵۸۳	سنگهای تزئینی
۲۱۷	۱۱۵۲	۱۵۳۹	سنگ لاسه
۶۸۷	۴۳۸۴	۶۱۲۷	سنگ آهک
۳۸۳	۵۰۸۳	۶۷۹۸	سنگ گچ
.	.	.	کائولن ، خاک نسوز
.	.	.	دولومیت
.	.	.	بنتونیت و گل سرشوی
.	.	.	منیزیت و گل سفید
-۷۴	۱۲۶	۸۸	استخراج مواد معدنی شیمیایی
-۷۴	۱۲۶	۸۸	سولفات سدیم
.	.	.	باریت
.	.	.	فلورین
.	.	.	سولفات استرونیسیم
۹۴۲	۳۶۸۴	۴۹۳۹	استخراج نمک
.	.	.	استخراج سایر مواد معدنی
.	.	.	سیلیس
.	.	.	فلدسپات

۱۰-۵- ارزش سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای) معدن در حال بهره‌برداری استان بر حسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای (دبالة) (میلیون ریال)

سال و فعالیت	ساختمان و زمین	راه اختصاصی	توسعه و اکتشاف	نرم افزارهای رایانه‌ای	سایر
..... ۱۳۸۰	۱۸۷۴	۱۳۳۱	۶۲۷	۳۵	۵
..... ۱۳۸۱	۵۱۸	۵۴۷	۱۲۶	۹۴	۶۱۸
..... ۱۳۸۲	۲۰۳۲	۱۰۲۲	۳۳۸	۷۸	۱۸۸۴
..... ۱۳۸۴	۱۸۰۵	۳۸۱	۲۵۲	۸	۱۶۰
..... ۱۳۸۵	۱۰۳۷	۲۰۲۰	۵۴۲	۱۳	·
..... ۱۳۸۶ ^(۱)	۳۸۶۵	۱۸۹۸	۳۸۸۸	۱۱۸	·
استخراج زغال سنگ	۲۷۹۳	۴۰۵	۳۲۳۵	۲۵	·
استخراج سنگ آهن	۲۵	۳۰	·	۱	·
استخراج سنگهای فلزی غیرآهنی	۴۰	۶۷	۲۲۰	۲۱	·
سرب و روی	۰	۲۷	۲۲۰	۱۹	·
سنگ مس	۴۰	۲۵	·	·	·
کرومیت	۰	۷	·	۲	·
بوکسیت	۰	۸	·	·	·
استخراج سنگ	۹۳۷	۱۱۷۳	۴۳۳	۱۶	·
سنگهای تزئینی	۰	۰	·	·	·
سنگ لاشه	۲۷	۱۳۲	·	۱۳	·
سنگ آهک	۵۳۱	۸۹	۴۳۳	۲	·
سنگ گچ	۳۷۹	۹۵۲	·	·	·
کائولن ، خاک نسوز	۰	۰	·	·	·
دولومیت	۰	۰	·	·	·
بتونیت و گل سرسوی	۰	۰	·	·	·
منیزیت و گل سفید	۰	۰	·	·	·
استخراج مواد معدنی شیمیایی	۰	۳۶	·	·	·
سولفات سدیم	۰	۳۶	·	·	·
باریت	۰	۰	·	·	·
فلورین	۰	۰	·	·	·
سولفات استروناسیم	۰	۰	·	·	·
استخراج نمک	۷۱	۱۸۷	·	۵۵	·
استخراج سایر مواد معدنی	۰	۰	·	·	·
سیلیس	۰	۰	·	·	·
فلدسپات	۰	۰	·	·	·

(۱) اطلاعات معدن شن و ماسه به علت نمونه‌ای بودن، استخراج نگردیده است.
مأخذ- مرکز آمار ایران.(ر.م).

۱۲-۵-مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی فعال استان بر حسب شهرستان در پایان سال

سرمایه (میلیون ریال)	تعداد شاغلان (نفر)	تعداد عضو (نفر)	تعداد	سال و شهرستان
۳۳۶۶	۵۴۳	۳۸۳	۴۵ ۱۳۸۰
۴۰۳۷	۵۷۱	۳۹۸	۴۷ ۱۳۸۳
۵۶۳۳	۵۶۶	۳۹۸	۴۷ ۱۳۸۴
۵۹۰۴	۵۵۱	۳۸۹	۴۵ ۱۳۸۵
۵۹۰۴	۵۵۰	۳۸۹	۴۵ ۱۳۸۶
۵۸۴۳	۵۷۸	۴۱۱	۵۰ ۱۳۸۷
۱۱۴۰	۳۵	۳۱	۴	دامغان
۱۵۹۰	۲۶۵	۱۴۰	۱۶	سمنان ^(۱)
۹۸۳	۶۶	۶۲	۸	شهرود
۲۱۳۰	۲۱۲	۱۷۸	۲۲	گرمسار
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	مهدیشهر

(۱) اطلاعات شهرستان سمنان شامل اطلاعات شهرستان مهدیشهر نیز می‌باشد
مأخذ- اداره کل تعاون استان سمنان.

